

Tiellä vai kujalla? Diakonian ja kasvatuksen päivät 2025 -teemapohdiskelu taustaksi

Diakonian ja kasvatuksen päivien teemana on ulkopuolisuuden ehkäisy. Tapahtuman järjestävä työryhmä työskenteli teeman äärellä ja koosti seuraavia näkökulmia teeman tarkasteluun. Tapahtuman ohjelma käsittelee tavalla tai toisella näitä näkökulmia.

Ulkopuolisuuden osa-alueita

- taloudellinen ulkopuolisuus: köyhyys, ylisukupolvinen köyhyys, paperittomuus, erilaisista konkreettisista asioista ulkopuolelle jääminen.
- sosiaalinen ulkopuolisuus: yksinäisyys, osattomuus, sairaus, vammaisuus. Ei pysty vaikuttamaan (täysimääräisesti) omiin asioihinsa, omassa elämässä sivusta katsoja
- arvolähtöinen ulkopuolisuus: erilaisuutta ei arvosteta tai jopa ei siedetä. Yhteisön ja yhteiskunnan arvot ja toimintatavat. Ableismi, edellytetään kaikilta samanlaista toimintakykyä.

Ulkopuolisuuden määrittelytekijöitä

- Itse valittu ulkopuolisuus: Anarkismi. Ulkopuolisuus suojakilpenä jostain syystä.
- toisten määrittelemä / aiheuttama ulkopuolisuus: perusteluna yleensä ulkoiset tekijät. Rasismiin, etnonationalismiin, ableismiin ja itse pärjäämisen kulttuuriin liittyvä ulkopuolisuus. Etniset ryhmät, köyhät, sairaat, vammaiset, lapset ja nuoret, kouluttamattomat, työttömät, paperittomat, eri tavalla uskovat, taitojensa tai niiden puutteen vuoksi (esim. digitaidot!) ulkopuolelle jäävät
- keston mukaan määrittyvä ulkopuolisuus: voi olla vankkaa ja pysyvää, rakenteellista ulkopuolisuutta, jolle on vaikea tehdä mitään. Toisaalta voi olla hetkellistä, tiettyyn tilanteeseen liittyvää, muutettavissa olevaa ja joskus itsestäänkin korjautuvaa ulkopuolisuutta.

Ulkopuolisuuden vastakohta, tavoitetila

- Toimijuus. Voi tehdä itselleen merkityksellisiä asioita. Resurssit, taidot, mahdollisuudet.
- Osallisuus ja yhteisöllisyys. Elämään kuuluu vähintään joitakin merkityksellisiä ihmisiä. Mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Mahdollisuus liittyä ja osallistua.
- Turvallinen tila. Käyttäytymissäännöt, kunnioittava kohtaaminen.
- Erilaisuuden hyväksyminen. Erilaisuus rikkautena. Kontrollista ja pelosta hellittäminen.
- Erilaisuuden huomioiminen. monikielisyys, monenlaisen osallistumisen mahdollisuudet. Visuaalisuus, auditiivisuus eli kuva ja ääni tukemassa samaa viestiä.

Teeman käsittelyideoita

- Tieto. Tutkimustieto, kokemustieto, tietoa käytännöistä järjestöissä, eri seurakunnissa, eri työaloilla.
- Kokemuksellisuus, kehollisuus, taide. Oman ulkopuolisuuden tarkastelu, ulkopuolisuuden tunteen sietämisrajan laajentaminen. Ulkopuolisuuden ehkäisy sitä sisältäkatsovan silmin.
- Restoratiiviset taidot, sovittelu. Yhteisöjen rakentaminen. Ristiriitojen ratkaisu.
- Toivon vahvistaminen. Paljon on tehtävissä pienilläkin asioilla, yhdenkin ihmisen voimilla – ja meitähän on monta!

Mahdollisia näkökulmia

- Vaikuttamistyön monet muodot. Rohkeutta ja taitoa nostaa esiin epäkohtia ja viisautta toimia asian edistämiseksi.
- Media, viestintä. Onko kirkko ulkopuolinen ihmisten elämästä? Kenet jätämme ulkopuolelle kirkkokuplasta?
- Työntekijöiden ulkopuolisuus / sisäpuolisuus? Pääseekö työyhteisöön uutena mukaan? Rekryhaasteet. Työhyvinvointi. Miltä seurakunta näyttäytyy ulospäin työntekijänäkökulmasta. Ulkopuolisuus / sisäpuolisuus vihkimysvirasta. Ulkopuolisuus omasta asiantuntijuusalasta ja alan päätöksenteosta.
- Me ulkopuolisuuden aiheuttajina. Uskalletaan katsoa, millä tavoilla itse aiheutamme ulkopuolisuutta.
- Digitö. Ulkopuolisuuden vähentäminen verkkoympäristössä.

Tätä listaa toivomme hyödynnettävän ohjelmahakua valmistellessa. Sen lisäksi lista voi hyvin toimia osana seurakuntatyön suunnittelua jo ennen tapahtumaa.